

Hozzászólás Bérczi Szaniszló hozzászólásához

Mielőtt találkoztunk és együttműködésbe kezdtünk, egyikünk kifejtette a sok szálból font magyar őstörténet szükségességét, amin a magyarok több ágból származását értette, és szorgalmazta eme valóságunk történettudományi feldolgozását.¹⁰⁵² Másikunk pedig ezt meg is valósította,¹⁰⁵³ ráadásul úgy, ahogy most Bérczi Szaniszló javasolni látszik, de már ugyanezt a javaslatot László Gyula egyszerűbben megtette annakidején, amikor a régészet, az embertan, a néprajz és a nyelvtudomány eredményeinek egyesített figyelembevételét javasolta az igaz magyar őstörténet megírásához.

Ezen előzmények után pedig a találkozásunkat együttműködés követte, előbb Darai ismertette a Cser könyvében elért eredményeket¹⁰⁵⁴, majd az öröklődéstan történelemre kiterjesztésének kritikai feldolgozását közös tanulmányokban, könyvekben végeztük a magyar vonatkozások lehető leggyümölcsözőbb felhasználását megcélózva.¹⁰⁵⁵ Az utána keletkezett fél tucat közös könyv és több tucat tanulmány többsége megtalálható a világhálón.

De ez, amit mi csináltunk, nem ugyanaz, mint amit Bérczi javasol, hanem egyszerűen mondva: több. Bonyolultabban fogalmazva: nem csupán az egyes tudományágak (újabbak is beléphetnek persze) belső tartalmait és módszereit vetettük össze egymással és „száraztunk ki” belőle a vezérfonalat, mintegy csupán l’art pour l’art, azaz előzetes cél nélkül. Hanem eleve azért tevékenykedtünk, azzal a céllal, hogy az addigi egyoldalúságot – ha úgy tetszik, hazugságot – azaz a finnugor származtatást és honfoglalással véget érő végtelen magyarvándorlatat felváltjuk az igazságot jobban megközelítő előadással, elmélettel, azaz a Kárpát-medencei eredettel, amely aztán sok szálal eresztett minden égtáj felé, de kapott is behatást, bejövételt ismételten több irányból.

Lényeges része ennek az elméletnek, hogy korszerű időrenddel szolgál, azaz biztos természettudományi időadatokhoz köti a többi, időrendet nem tartalmazó (embertani, genetikai) adatot, másrészt ez utóbbiakat megfelelteti a régészet, a nyelvtörténet és a néprajz ismereteinek, kizárva az eddigi származtatásban az ilyen megfeleltetéseket nélkülöző állításokat.

---

¹⁰⁵² Lásd Darai L.: Többágú őstörténetünk értelmezéséhez. *A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Ötödik Magyar Őstörténeti Találkozó Előadásai és Iratai Altenberg 1990*, ZMTE, Budapest–Zürich, 2005 pp. 22-29. *Acta Historica Hungarica Turiciensia* V/2. <http://mek.oszk.hu/06800/06833/06833.pdf>.

¹⁰⁵³ Lásd Cser F.: *Gyökerek. Töprengések a magyar nép és nyelv Kárpát-medencei származásáról*. Szerzői Kiadás, Melbourne, 2000. http://www.kincseslada.hu/magyarsag/e107_files/public/Cser_Ferenc_Gyokerek.pdf. További táblázatokkal: *Roots of the Hungarian Origin Contemplation on the Carpathian Origin of the Hungarian Language and People*. Melbourne, 2006. <https://www.scribd.com/document/42548033/Ferenc-Cser-Roots-of-the-Hungarian-Origin>.)

¹⁰⁵⁴ Lásd Darai L.: A magyar és az egyetemes őstörténeti időrend összehasonlító módszertana. *Magyar haditechnika és magyar hadjáratok a kora középkorban. A második világháború és történelmi következményei Magyarország szempontjából (1939-1949)*. (Szentendre 2001). ZMTE, Budapest–Zürich, 2002. pp. 19-28. *Acta Historica Hungarica Turiciensia* XVI. évfolyam 1. szám. <http://mek.oszk.hu/06700/06790/06790.pdf>.)

¹⁰⁵⁵ Lásd Cser F., Darai L.: Sejti tulajdonság-örökítő kutatás kőkori eredetünkről. *A Kodolányi János Főiskola és Zürichi Magyar Történelmi Egyesület székesfehérvári, 2004. november 6-7-én tartott tudományos tanácskozása alkalmából ismertetett és ott a helyszínen kézbe adott – handout – anyag*. *Acta Historica Hungarica Turiciensia* 36, évfolyam 4. szám (2021) pp. 112-129.

https://epa.oszk.hu/01400/01445/00064/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2021_4_097-133.pdf.

Szerintünk tehát nagyon fontos a tartalmi egyeztetés is. Főként arra kell vigyázni, amikor a logika, netán a logisztika és egyéb néprajzi és értelmi szempontok kizárják azt az irányt, megállapítást, amerre a történelemtudomány eddig haladt. És ilyet sokat találtunk.

Tehát például a glottokronológia, mint nyelvi kiavulástan nekünk épp azért érdekes, sőt bizonyító erejű, mert a kiavulás a nyelvünkben igen kis arányú. Ezért valójában nem is alkalmas igazán a nyelv időbeli mélységének a megragadására. Ugyanis ha a mi nyelvünkről van szó, nem szabad csak nyelven belüli fejleményeknek tekinteni a kiavulást, mert a nagyarányú elvándorlás a Kárpát-medencéből s az azt követő helyi nyelvi hatások is befolyásolták a képet. S ez lehet nemcsak a helyi lakosság hatása, hanem bizonyos később érkező hódítóké is, ami szintén a nyelvbefolyásoló, esetleg nyelvcsökkentő volt.

Mert egyébként az ún. indoeurópai nyelvek ilyenén vizsgálatára fejlesztették ki ezt a módszert, minek során sem a ragozó nyelvi sajátosságokat, sem a mi gyökrendszerünket nem vették figyelembe, de kivált nem a nyelvünk nagy távolságokat elérő és ott ható mivoltát. Ezért aztán még nincs valójában módszerünk a valódi nyelvi mélység vizsgálatára, tehát akár a gravetti kor, vagy a neandervölgyi korszak emberének nyelvéhez eljutni. Sőt még a vonaldíszes kerámiát felmutató Kárpát-medencei földműves kivándorlást nyelvi fejleményei sincsenek tisztázva. Ahol rajtuk kívül figyelembe kellene venni a helyben talált őslakosok nyelvét és a nem-sokára megérkező kurgánhódítók nyelvi hatását is. Pedig bizonyos nagy távolságokban észlelhető egyezések miatt előbb-utóbb ennek meg kell születni, de hangsúlyozottan a magyar nyelvből kellene kiindulni a módszer kidolgozásának, nem az indoeurópainak mondott nyelvekből, és nem is a holt nyelvekből, ha azokat is hatalmi-uralkodó körök érdekében hozták létre, vagy ha úgy tetszik: jöttek létre.

Ilyen előzményekkel és megközelítéssel Bérczi Szaniszló nyelvelemzési modelljét csak tipikusan a mai nyelvi állapot mai szemmel való vizsgálatának tartjuk és nem a történeti régmúltban valamikor megtörtént nyelvkeletkezés bemutatásának. Az élethelyzeteknek megfelelő nyelvi találmányok vagy állapotok és összehasonlítások azért nem lehetnek ebben a formában gyümölcsözők, mert eredeti nyelvi fejleménynek veszik az előbb tagolt behatásokat. Mintegy átugorják ezt a nyelvtörténeti állomást, és előbbre tekintenek. A nyelvi tömbtől való eltávolodás, más nyelvet beszélők hatása, valamint a parancsnoki nyelv gázolása más értékelési szinten tud magyarázatot adni, mintha csak önmagának a nyelvnek a belső logikájából eredeztetnénk a változást.

Ehhez képest feltételezni egy nyelvkezdeti állapotot és ennek elhanyagolásával vádolni azt, aki ezt nem teszi, valamint valamilyen nyelvfejlődést bemutatni a kezdő alakoktól a bonyolultabb kifejező erő felé nemcsak visszavetítésnek látszik, hanem a nyelv eredendő működését sem veszi figyelembe: hogy a legegyszerűbb hang szerkezet is teljes mondatot képez, egészen visszaadja a megcélzott tartalmat, kifejezi az akaratot, stb. Ugyanakkor a valós nyelvtörténet, azaz például vonaldíszeseink, illetve a magyar nyelv hatása Európa nyelveire elhanyagolásának nem annyira tudományos okai vannak, hanem a nyelvtudomány politikai célokra felhasználása, amit éppen a mi esetünkben látunk tehát kirívóan. És ez ilyen módon nemcsak minket sújt hamis történelmünk ránk erőltetésével (ami tehát nem ismer el magyar nyelvi hatást abban a körben), hanem az egyetemes nyelvtudományt is visszatartotta eddig a megfelelő látásmódtól.

Ugyanakkor mi már annakidején kimondtuk, hogy a modern ember félmillió éves, a maiéval egyező képességekkel, de ennek a nyelvi vonatkozásaival sokkal óvatosabban kell bánni, azaz minden ismert körülményt figyelembe véve, mert rengeteg példa van arra, hogy egyáltalán nem értjük a hozzájuk kötődő jelenségeket, amikről valamilyen módon jelzést kapunk.

A Kárpát-medencében kialakult népünkkel és nyelvünkkel kapcsolatban inkább azt feltételezhetjük, még a gyökszavak és rendszerük által is, de éppen a régészeti és néprajzi anyagból is, valamint az általunk feltárt történetiből, hogy sokkal inkább kifejlett állapotban volt már a földművelők túlszaporodott, fölös rétege elvándorlása kezdetén, mint eddig feltételezték. Azaz miránk, magyarokra, de emiatt a nyelv egészére sem alkalmazható a családfa modell. Az eredeti nyelv megőrzése mellett tehát a nyelvi kiegyenlítődés vizsgálata a feladatunk, és nem nyelvi leszármaztatás felvázolása, családfa-szerű ábrázolása.

A Bérczi-féle hozzászólás 5. ábrája az ősnyelv kifejezése, amelynek viszont nincsenek meg az alapjai.

Felhozza a *t* hangot, mint kölcsönösségi forrást, de egyetlen szóval, egyetlen mondattal sem hivatkozik sem itt, sem a Találkozó előadásának írott változatában arra, hogy a hangok tekintélyes része gyerekhang, sőt, inkább hangutánzó. Ez teszi közössé őket, nem pedig egy közös forrás. A *t* a *fa* eltörésekor hallható pattanó hang.

Az európai nyelvekben viszont megjelenik a múlt jele/ragjaként – de a zöngés változata a *d* is.

Az *m* a csecset szopó gyerek hangja és jelzi az élvezetet. A *p* hang ennek ellenkezője, amikor kiköpi azt. A *köp* viszont ellentétben van a *kap*-pal, amelyet előszeretettel ragoz.

Az előadásban ragozza az *f* hangot. Csakhogy az *f* egyetlen általunk ismert nyelvben sem kötődik azokhoz a fogalmakhoz, amelyeket felhoz. Az *f* hang a kiáramló levegő hangja és ezt sem a *fű*, sem a *fa*, sem más nem produkálja.

Nem beszél a hangzováltozásokról. Grimm-szabályairól. A *f-ph-p-b-bh* zöngés/zöngétlen átfordulásáról. Pedig éppen ez az alapja a glottokronológiának, mert ezzel lehet a szavakat közös forrásba hozni. Ugyanígy a *t-th-dh-d* fordulatról. Az azonos nyelv/szójárással képzett hangok zöngés és zöngétlen változatairól.

A magánhangzókkal nem foglalkozik. Pedig a magas/mély magánhangzó – és emiatti harmónia – megintcsak kifejező. A mély a távoli, a magas a közelit jelenti. Nem csak magyarban, de ez felismerhető az angolszász nyelvekben – de a dravidában is (mással nem foglalkoztunk).

Gyökökkel foglalkozik, de nem látjuk a kelet-ázsiai nyelvek beillesztését. Ott az egyszótagú szavak valójában gyökként szerepelnek. Nem ismeri azokat. Pedig az izoláló nyelvek a nyelvfejlődés egyik alsó lépcsőjét jelentik.

Ennek tükrében a Bérczi-féle, az ősnyelvet modellező statisztikák nem megalapozottak.

Fel kell hoznunk még a beszéddel kapcsolatban a madarak hangját. Az ausztrál szarka (magpie) néhány mássalhangzó (*g*, *r* és talán *k*, *l*) és magánhangzók tömegével tudósít arról, hogy hol az ellenség, a fekete ruhás ember. A kisebb rokona, a peewee meg a vészjelzésével hasonlókat közöl. A *peewee* hangja képzetes, nehéz megfogalmazni a valódi hangot, mert visító.

Egyébként állattani megfigyelés, madárfajok vészjelzései esetében tény, hogy az egyik fajét egy másik megérti és viszont. Bérczi ezt sem említi

De ha már beszédnél tartunk: csupa mássalhangzót kiejteni nem lehet, mindenképp ott vannak a magánhangzók – és azoknak is van jelentéstartalma. Különösen fontosak a nem közvetlen testközeli kapcsolatok esetén való közlésben.

A Bunak-moddal az az alapvető probléma, hogy talán fordítási okból, de összekeveredett benne az érzékelés, az észlelés és a fogalomalkotás. Ugyanis az egyszerű érzetet észleletnek mondja, de az ember esetében az észlelet az érzet és a képzet együttese, ráadásul képzet nélkül nem jutunk el az érzethez. A fogalmat pedig azért nem lehet a képzetel azonosítani, mert a képzet az érzethez, azaz az érzékelésünkhöz társuló agyi-elmei hozzáadásunk (mert az

öt érzékszerv számára nem különül el). S a fogalom máshonnan származik, mégpedig az arisztotelészi propozícióból, miszerint minden mondatunkban van állítás, és el tudjuk különíteni azt, amit, és azt, amiről azt állítjuk. Minden mondat, avagy minden megnyilvánulás esetében. És aztán az így elkülönült alanyról tehetők állítások, különböző kiterjedéssel, vonatkozással. Különbség van a sem nem igaz, sem nem hamis egyszerű kifejezések (szavak, dolgok: kategóriák) és a propozicionális nyelvi egységet (olyan összetett nyelvi formát, amelyben egy alany és egy állítvány kapcsolódik össze) alkotó kijelentések között. A kijelentések lehetnek ténybelien igazak (asszertórikusak), szükségszerűen igazak (apodiktikusak), lehetségesek (kontingensek) vagy problematikusak. Például apodiktikus egyetemes állító kijelentés: „Minden ember szükségképpen értelmes lény”. (Alanya az ember, állítványa az értelmes lény.)

A fogalmak rendjét jelentésük és alakjuk határozza meg. A fogalom lényegi szellemi ismeretkép, tartalmát meghatározás adja. Legegyetemesebb fogalmak az alapfogalmak vagy kategóriák, amelyek, ahogy maga Arisztotelész mondta: „Minden összekapcsolás nélkül kimondott szó vagy szubsztanciát, vagy minőséget, vagy mennyiséget, vagy viszonyt, vagy helyet, vagy időt, vagy helyzetet, vagy birtoklást, vagy cselekvést, vagy szenvedést fejez ki.” S minden más fogalmunk a kategóriák vagy alapfogalmak keveréke, azok valamilyen összekapcsolásának az eredménye.

Két fogalom összekapcsolása az ítélet (amint a szavak általában mondatokká kapcsolódnak össze), ami vagy állítást, vagy tagadást fejez ki. Az igazság pedig az ítéletnek, kijelentésnek (a gondolkodásnak) a valósággal (a tárgyával) való megegyezése. A fogalmak önmagukban nem igazak és nem tévesek. Igaz ítélet az, amely a létezőt létezőnek, és a nem-létezőt nem-létezőnek mondja.

Míg lélektanilag, ismereteink időbeli sorrendjét tekintve megismerésünk az egyestől megy az egyetemes felé, ami indukciónak, addig logikai összefüggés szerint a megismerés az egyetemestől az egyesig halad. A bölcséletnek is ez az utóbbi megismerési mód, a dedukciónak szolgál alapul, mely nem más, mint részekre bontó következtetés. A következtetés olyan gondolatfűzés, amelyben bizonyos tételekből, azok érvényénél fogva, valami szükségképp következik. A tudomány célja, hogy a létező egy okból levezethető legyen.

A következtetésre épül a bizonyítás, amely szintén következtetés: valamit egy nála egyetemesebb tétel alá vonunk. A bizonyítás tehát azt mondja ki, hogy az alanyt az állítvány megilleti. A bizonyítási soroknak ugyanakkor Arisztotelész szerint határa van, azaz a feltételek száma mindig véges kell legyen (nem lehet végtelenbe hátrálni [regressus ad infinitum], mert a végtelent nem lehet végigjárni). Ez filozófiájának egyik alapelve.

A meghatározás (definíció) az alany lényegére vonatkozik. A tárgy lényegét fogalmi nem- és fajviszonyai adják. (Például: Az ember értelemmel bíró élőlény.) Minden nem-fogalom faj-fogalma a fölötte lévő nem-fogalomnak, és minden faj-fogalom nem-fogalma az alatta lévő faj-fogalomnak. (Például: A legegyetemesebb fogalmaknak nincs definíciója, sem az egyedi létezőknek (akik nem lehetnek fogalmi meghatározás tárgyai).

Különbséget érdemes tenni a közvetlen és az elvont gondolkodás között. Az elvont gondolkodás eredményének közlése mindenképp beszédet jelent, a mozgással, mimikával való kifejezése beszéd nélkül nehezen megérthető.

A macska a testmozdulataival tanítja kölykét, a játékuk is ezt fejezi ki – és ebből tanul a kölyök. Azonban a hangjával – hangszín, hangmagasság, esetleg a *miau* torokhangokkal való vegyítése fegyvelmező, haragot kifejező valami.

A neandervölgyi ember eltemette halottait – és ez már eleve bizonyítja elvont gondolkodási képességét. A halott mellé élet utáni élethez kapcsolható tárgyakat, élelmiszert is tett. Mindezt szóbeli közlés nélkül nem tartom elfogadhatónak.

A mi tevékenységünknek nem az a lényege, amit Bérczi emleget, hanem amit itt is röviden bemutatunk. Mi ezért nem illeszkedünk sem a Bérczi-modellbe, sem az általa fontosnak tartott rováskronikákba.

A 16–17. századi a kódexekben fennmaradt úgynevezett rováskronikák kapcsolatban pedig azt mondhatjuk, hogy az anyaggal igen felszínes találkozást lehetővé tevő ismertetést látunk. Ezen azt értjük, hogy semmilyen bizonyíték nem áll rendelkezésre azt illetően, hogy ezek a kézírások tényleg „a magyarul írt krónikák és magyar nyelvű költészet legrégebbi rétege” lenne. Vagy hogy itt nem valamilyen egyéni ismeretek rögzítéséről, hanem krónikákról lenne szó. Ennek feltételezése inkább kikövetkeztetettnek látszik. Amit megtudhattunk, hogy ebben az esetben a 16. században írott kódexekről van szó, amikor már könyvnyomtatás is volt egyébként. De azt nem lehet tudni, hogy az akkor egybefűzött lapokra mikor írtak rá valójában a rovásírással írt szövegeket, illetve az a szöveg, az a tartalom mikor és hol keletkezett, amit ott rovásírást olvasva elérni lehet. Ennek a megfejtésnek van sajátos módszere, annak kidolgozásáról vagy alkalmazásáról nincs tudomásunk. Csak arról, hogy a szöveg tartalmát, benne lévő neveket, azaz személyeket és helyeket a szokásos más forrásokban szereplő adatokkal egyeztet Mandics György. Olyan adatokkal, amelyek akár a mi eddigi eredményeink szerint, akár az újabban felmerült szempontok, azaz az *Acta Historica Hungarica Turicensia* hasábjain másoktól bemutatottak alapján is, kérdőjelesek.

Végül: Mi úgy éreztük annakidején és még ma is, hogy nem modellt, nem vezérfonalat, hanem képet adtunk a történelmünkről, talán hitelesebbet, mint a korábbiak.